

#WhoMadeMyClothes

Op zoek naar fair fashion in Peru

Eerlijke mode brengt hoop tot in Ayacucho, een regio in Peru die door de nasleep van de burgeroorlog nog altijd in de armoede wroet. Onze reisjournaliste Marie trok erheen en ontdekte hoe Belgische labels ervoor zorgen dat heel wat vrouwen er al jaren een nieuw leven krijgen.

Tekst en foto's: Marie Monsieur

Sparen, daar doe ik niet aan mee. Mijn geld gaat naar van het leven genieten: op restaurant gaan, mooie reizen maken en investeren in mijn interieur en garderobe. Al probeer ik wel bewust met die geneugten van het leven om te gaan. Mijn uitpuilende kleerkast (ja, ik beken) stelde ik door de jaren heen zorgvuldig samen. Al lang voor #ikkoopbelgisch trendy werd, shopte ik zo veel mogelijk modemoois van eigen bodem. Kocht ik toch kleren van een internationaal merk, dan probeerde ik na te gaan of die in eerlijke omstandigheden gemaakt werden. Toen de organisatie Fashion Revolution na de instorting van de textiel fabrieken in Bangladesh in 2013 opriep om bewuster met de mode-industrie om te gaan, ging ik *fast fashion* en goedkope ketens nog meer mijden. Mijn stuks zijn vandaag dus vaak heel wat duurder, maar ik blijf ze eindelijk dragen. Ik koop weinig, maar als ik shop, zijn het duurzame en tijdloze stuks waarvan ik weet dat er een juist en mooi verhaal aan vasthangt. Toen Ellen Kegels, die je kent van *knitwear*-merk LN Knits, me vroeg om op reportage te gaan naar Peru om een inkijk te krijgen in het breiatelier waar haar stuks gemaakt werden, stapte ik zonder ook maar een moment te twijfelen het vliegtuig naar de andere kant van onze planeet op. De mogelijkheid krijgen om een transparant verhaal over een mooi en eerlijk modemerkt te schrijven, leek me een *once in a lifetime experience*. De Antwerpse ondernemster ondersteunt met haar collecties immers niet alleen de breisters zelf door hen in de juiste omstandigheden te laten werken en hen correct te betalen, maar ook een heel aantal ngo-projecten ter plekke. Het werden twee verdomd harde weken die me een serieuze wake-upcall gaven en me het belang van eerlijke mode nog harder deden inzien. Lezen jullie mee?

'Het atelier is niet alleen een plek waar gewerkt wordt, de mamas vinden er ook troost en begrip bij elkaar.'

Wie aan Peru denkt, haalt zich het machtige Machu Picchu en het rijke Incaverleden voor de geest. De betoverende natuur, heerlijke kustlijn, bloeiende restaurantcultuur, goedlachse en erg kleurrijk geklede locals. Maar achter die oh zo mooie, aantrekkelijke sluier waar het Zuid-Amerikaanse land voor bekendstaat, schuilt ook armoede. In Ayacucho, bijvoorbeeld, een regio tussen Lima en Cuzco aan het begin van het Andesgebergte. Ik kader waarom Ayacucho anno 2020 nog altijd in de armoede wroet. Daar heeft de nasleep van het Lichtend Pad mee te maken, een guerrillabeweging die tussen 1970 en 1999 voor een heuse burgeroorlog zorgde, ongeveer 70.000 doden en vermisten op haar geweten heeft en de maatschappij volledig ontwrichtte. We rijden naar Paulina, een vrouw die op het platteland woont, op een dikke twee uur rijden van Ayacucho. Ze vertelt me over die periode: 'De burgeroorlog was intens, en de angst was ondraaglijk. Mijn papa werd vermoord toen ik nog een klein meisje was; ik zag samen met hem al m'n toekomstdromen wegslinken. Leraars vluchtten naar de stad, en daardoor konden we alleen dromen van leren lezen en schrijven. Huizen werden 's nachts in brand gestoken, mannen werden vermoord, vrouwen werden verkracht en kinderen bleven vaak alleen achter. Ook ik, want mijn mama werd even later om het leven gebracht. Niet alleen mannen moesten vechten, maar ook vrouwen en kinderen. We schuilden in grotten voor de vijand, die overal leek te zijn. Onze regio, die arm was, werd nog dieper geduwd.'

DUURZAME ONTWIKKELINGSHULP

Verstopt in een van de smalle straatjes van het pittoreske Ayacucho vind ik breiatelier Manta, waar tientallen vrouwen vlijtig aan het werk zijn. De dames werken er tussen negen en vijf gniffelend maar met uiterste precisie aan een stuk, met de hand of met een handbreimachine. Martha, verantwoordelijke

van het atelier, vertelt: 'Breiatelier Manta werd jaren geleden opgericht door Solid, een vzw van de Belgische familie Verelst. Ze linkten profit aan non-profit en kunnen zo al jaren aan duurzame ontwikkelingshulp doen. Ellen Kegels was een van de eerste klanten van Solid en besliste de productie van haar fairtrade *knitwear*-label naar het breiatelier in Ayacucho te verhuizen. Ze zorgt er mee voor dat er zo'n 150 *mamas* en tienermoeders onder goede en eerlijke omstandigheden werken en al jaren nieuwe kansen krijgen.'

Hen laten breien in een atelier in plaats van thuis was een bewuste keuze van Solid, vertelt Martha: 'De *mamas* vormen een hechte community en vinden heel wat troost en begrip bij elkaar. Elke vrouw die er zit, heeft namelijk een rugzak met intense verhalen. **Naast het feit dat ze een eerlijk loon krijgen, wordt het leven van de Peruaanse breisters op heel wat andere manieren aange-naam gemaakt: hun kinderen kunnen er naar de crèche pal naast het atelier, tussen de brei-uren door leren ze lezen en schrijven, en er lopen voortdurend psychologen rond die werken rond thema's als zelfvertrouwen en emancipatie.**'

Een bus die over steile zandweggetjes naar de buitenwijk van de stad hobbelt, brengt me bij het huis van breister Lucia. Ze woont er met haar twee zonen. Haar babynichtje is op bezoek. 'Mijn man is altijd erg agressief en manipulatief geweest. Hij dronk en kwam laat thuis na uren bij z'n minnares gezeten te hebben. Als ik dan durfde te vragen waar hij vandaan kwam, sloeg hij me in elkaar, vaak waar onze zoontjes bij stonden. Begonnen zij te huilen, dan schold hij ze uit. Ik heb vijf jaar vastgezeten in die situatie, want ik durfde niet tegen de wil van mijn man in te gaan. Hoe ik uiteindelijk de moed vond om bij hem weg te gaan? Daar heeft Nery, de sociale assistente die in breiatelier Manta werkt, me bij geholpen. Zij spoorde me aan om naar de politie te gaan en hielp me mijn stem terug te vinden. De andere breisters *cheerden* voor me op de achtergrond. We zijn één grote familie in het atelier. Nu ik single mama ben, haal ik daar erg veel kracht uit. Het geld dat ik verdien bij Manta, gaat naar mijn kinderen, want ik wil hen een goede opvoeding geven,

'Tijdens de week werk ik, en in het weekend ga ik naar school, zodat ik mijn baby kan verzorgen, maar ook aan een toekomst voor mezelf bouw.'

naar school kunnen sturen en hen een ander leven dan het mijne schenken. Het weinige dat overblijft, zet ik op een spaarrekening om mijn droom waar te maken: in een beter en groter huis wonen. Nu ik erop terugkijk, ben ik ongelooflijk trots. Nery leert me dat alles wat ik wil, mogelijk is en dat je geen man nodig hebt om ergens te komen in het leven. Nu sta ik in mijn kracht. Weggaan bij je echtgenoot is niet de gewoonte in Peru, maar de schaamte die ermee gepaard ging, is nu eindelijk weggetrokken.'

OP NAAR EEN NIEUW PERU

Waar de opbrengst van breiatelier Manta voor dient? Voor projecten rond tienermoeders en om te sensibiliseren op scholen om die zwangerschappen te vermijden. De cijfers zijn duidelijk: dagelijks worden in Peru vijf meisjes tussen tien en veertien jaar mama omdat ze slecht geïnformeerd zijn over voorbehoedsmiddelen, omdat ze zich schamen om ernaar te vragen in de apotheek of bij hun partner, maar vooral omdat het merendeel van de zwangerschappen het gevolg is van seksueel misbruik en abortus anno 2020 nog steeds verboden is in het katholieke Peru.

Het verhaal van tienermama Dina bezorgt me kippenvel. Ze legde een lange weg af, maar woont nu weer met dochttertje Keila bij haar ouders in. 'Ik was veertien en woonde thuis. De situatie was er verre van ideaal. Mijn papa was om de haverklap dronken en sloeg me dan in elkaar. Ik had een erg moeilijke jeugd, met ervaringen waar ik uit schaamte liever niet over vertel. Toen ik een oudere jongen leerde kennen op Facebook en hij me uitnodigde om bij hem te komen wonen, leek dat mijn redding. Seks wilde ik niet, maar ik durfde niet te weigeren. Eisen dat hij een condoom zou gebruiken, was iets wat ik niet over mijn lippen kreeg. Na een paar maanden besefte ik dat ik zwanger was. Hij wilde dat ik abor-

tus pleegde. Dat is verboden in Peru, maar er zijn clandestiene achterkamertjes waar criminelen je verder helpen. Ik wist dat daar vaak ongelukken mee gebeuren, dus ik weigerde omdat ik doodsbang was. **Eigenlijk wilde ik het kindje houden. Toen mijn vriend dat hoorde, sloot hij me buiten en liet hij me achter op straat. Ik sliep er op de grond. Die nacht staat nog altijd op mijn netvlies gebrand, want ik voelde me alleen en hulpeloos.**

De volgende dag sloop ik stiekem binnen, nam ik tien Soles (*Peruaanse munt, red.*) van de tafel en sprong ik daarmee de bus op tot in Ayacucho. Ik had geen idee waar ik heen ging. Ik werd opgenomen in CAR, het opvangcentrum van Solid waar jonge meisjes met de zwaarste trauma's bij elkaar zitten. Het was een plek waar ik me initieel thuis en begrepen voelde, maar waar ik het na verloop van tijd moeilijk kreeg. Ik had ruzie met andere meisjes en ontsnapte. Ik ging terug naar huis, de naar mijn mening enige optie. Nadat mijn ouders me drie keer opnieuw naar het opvanghuis hadden gesleept, beslisten ze na mijn vierde ontsnappingspoging dat ik beter kon blijven. Mijn papa was gelukkig veranderd, hij was een beter mens geworden nadat de psychologen van CAR met hem gewerkt hadden. Dat is hun uiteindelijke doel: ervoor zorgen dat – als de situatie thuis veilig genoeg is – je na verloop van tijd terug kan gaan. Lina, een sociaal assistente van Solid, kwam elke week op bezoek en leerde me hoe mooi een zwangerschap kan zijn en hoe ik liefdevol met mijn kindje zou kunnen omgaan. Dat was iets wat ik thuis nooit gekend had. Ondertussen is Keila geboren en is ze de ster van de familie. Lina is mijn vertrouwenspersoon, ze helpt me over mijn trauma's te praten, mijn emoties een plek te geven en voor mijn kindje te zorgen. Ze motiveert me ook om te studeren. Ik werk nu tijdens de week met Keila in een draagdoek op mijn rug en ga naar school in het weekend, zodat ik mijn baby kan verzorgen, maar ook voor mezelf een toekomst uitbouw.'

VOORUITGANG OP HET PLATTELAND

We reizen verder naar Santa Fe, een vergeten dorpje in het hooggebergte waar alpaca's hetgene zijn waar de locals mee rond proberen te komen. Ze hebben

Solid experimenteert nu met thuiswerken, zodat breisters die thuisblijven voor hun kinderen, ook een inkomen blijven krijgen.

een klein lapje grond met een hutje erop, en daar leven ze samen met hun kinderen. Ze hebben geen stromend water of verwarming, hoewel het daar flink koud kan worden. Mama Nancy en Don Marcelo hebben zestig alpaca's, en die grazen overdag rond op grasvelden met postkaartwaardige bergen op de achtergrond. Ook voor hen is het leven een strijd. 'Het houden van alpaca's leerden we van onze grootouders. Op meer dan vierduizend meter hoogte kan je niet veel anders doen. Of ik gelukkig ben? Niet echt. Het leven is hard als je arm bent. Het is moeilijk overleven van de opbrengst van de wol van onze alpaca's. Er is veel concurrentie in de bergen. Ik ben met mijn pasgeboren kindje wel even naar de stad verhuisd om in het atelier van Solid te werken. Ik liet mijn andere kinderen en mijn man achter. Dat was pijnlijk, maar het was de enige manier om mijn kinderen te kunnen laten studeren. Zelf kreeg ik die kans nooit', vertelt Nancy in het Quechua. Don Marcelo vult aan: **'Een aantal jaar geleden kocht Ellen (van LN Knits red.) een tiental extra alpaca's van een betere kwaliteit voor ons. Ik hoop er ooit meer te kunnen kopen van die waarde, want hun wol is een stuk zachter, en daar worden we uiteraard beter voor betaald.** Ik heb een klein aardappelveldje, maar droom ervan ooit zelf koeien te zetten, zodat we meer inkomsten kunnen binnenhalen. Waar ik écht gelukkig van word? Van spelen op mijn saxofoon, mijn dierbaarste bezit.' Don Marcelo haalt z'n trots vanonder het stof en speelt met pretlichtjes in zijn ogen z'n lievelingslied.

Thuis nam ik de tijd om de intense verhalen in me op te nemen. Dat deed ik toen pas, omdat ik me ter plekke tijdens het interviewen en fotograferen niet wilde laten afleiden door mijn emoties. Ik heb wat tranen moeten verbijten en wegslikken, maar moest en zou deze verhalen naar ons land brengen, zodat ik met deze reportage het belang van eerlijke mode nog

eens in de schijnwerpers kon zetten. **Hoe ik al die schrijnende verhalen een plek gegeven heb? Door met eigen ogen te zien dat de projecten van vzw Solid en de bestellingen van hun klanten een immens verschil maken in Peru. Er is dus wel degelijk hoop op een betere toekomst.**

Toen ik dit verhaal uitschreef, zaten we midden in de coronacrisis en hoorde ik van de Solid-medewerkers dat de pandemie Ayacucho opnieuw in een erg zorgwekkende situatie geduwd heeft. Peru ging in lockdown, het breiatelier sloot verplicht z'n deuren en de thuisquarantaine zorgde ervoor dat er weer een stuk meer verkrachtingen, huishoudelijk geweld en femiciden geregistreerd werden. Mijn hart brak in duizend stukken toen ik hoorde dat Ayacucho dus weer een paar flinke stappen terug moest zetten, en vooral toen ik teruggedacht aan al die moedige vrouwen die ik er ontmoet had. Het atelier is ondertussen weer veilig opgestart en Solid experimenteert nu om de breisters ook thuis te laten werken, zodat zij die thuisblijven voor hun kinderen (de scholen zijn immers nog tot eind december gesloten), ook een inkomen blijven krijgen. Het is vijf voor twaalf, dus dit is meer dan ooit het moment om samen een verschil te maken. Ik doe nu nóg meer mijn best om projecten als deze te steunen en twee keer na te denken wanneer en in welke winkels ik mijn kredietkaart bovenhaal.

HIER SHOP IK

Een paar eerlijke (vooral Belgische) merken die ik in mijn hart draag:

- **LN Knits:** toen Ellen tien jaar geleden haar knitwearmerk uit de grond stampte, was ik al klant. Sinds ik de ateliers in Peru bezocht en ik weet wie mijn stuks maakt, ben ik nog grotere fan. Duurzaam shoppen en tegelijkertijd teruggeven aan de wereld: beter wordt het niet.
- De handtassen van Belgisch lederhuis **Delvaux**, al zijn die héél prijzig. Op website Labellov kan je soms een tweedehandsexemplaar scoren.
- Heb je een strakker budget? Bekijk dan de handtassen van **Lies Mertens**. Hun Manonhandtas is mijn favoriet.
- Ik ben grote fan van de juwelen van **Wouters & Hendrix**, maar ook de betaalbare, minimalistische juwelen van **Woche** zijn helemaal mijn ding.
- **HNST** is een jeansmerk met een missie; ze maken het meest duurzame denim ter wereld.
- De jurkjes van **Helder** worden in eigen land gemaakt. Hun laatste collectie betrof een samenwerking met fashionista Tiany Kiriloff.
- De oversized, effen sweaters van het Antwerpse **Âme** zijn prijzig, maar ik zou erin kunnen wonen. Ik draag ze bijna elke dag: boven een jeans, maar ook over een zwierige jurk heen.
- De zomerjurkjes van het Belgische **Sea Me Happy** vind ik heerlijk om tijdens mijn reizen te dragen, en hun *tie dye*-T-shirts doen me ook thuis dromen van palmbomen en parelwitte stranden. Hun productie wordt voor 80 procent in België gedaan, ze werken met biokatoen en EcoVero, en hun overschotten gaan naar naaischolen.
- Ik ben verzot op de stijlvolle sweaterjurken van de Nederlandse **Monique van Heist**. Ze zijn tijdloos en ik draag ze het hele jaar door.